

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

XI ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: ДОСЯГНЕННЯ
ТЕОРІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ПРАКТИКИ»**

Посвідчення про реєстрацію в УкрІНТЕІ № 540 від 08.10.2024 р.

м. Полтава, 21 листопада 2024 р.

*Рекомендовано до друку вченою Радою факультету обліку та фінансів
Полтавського державного аграрного університету
(протокол № 3 від 21.11.2024 р.).*

Редакційна колегія:

- **Безкровний О. В.**, к. е. н., доцент, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Зоря О. П.**, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Аранчій В. І.**, к. е. н., професор, перший проректор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Рудик В. К.**, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи, страхування та електронних платіжних систем Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»;
- **Бражник Л. В.**, к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Зайцев Ю. О.**, д. е. н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Томілін О. О.**, д. е. н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;
- **Кубецька О. М.**, к. е. н., доцент, доцент кафедри економічного аналізу та Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»;
- **Аранчій Д. С.**, к. е. н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету.

Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики : матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 21 листопада 2024 року). Полтава : ПДАУ, 2024. 449 с.

У збірнику надруковані матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Наукове забезпечення розвитку національної економіки: досягнення теорії та проблеми практики». Матеріали надруковані в авторській редакції. Редакційна колегія може не розділяти поглядів авторів. Відповідальність за зміст матеріалів, точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації та за додержання норм авторського права несуть автори.

Посвідчення ДНУ УкрІНТЕІ №540 від 08 жовтня 2024 року

*Половецька Анастасія Олександрівна
здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня;
Безкровний Олександр Валентинович,
к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Полтавський державний аграрний університет*

МІНІМАЛЬНЕ ПОДАТКОВЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ – РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

Проблема пошуку оптимального поєднання інтересів платника податків та держави з метою мінімізації податкового тиску на платника податків та максимізації позитивних ефектів фіскальної функції оподаткування для останньої є викликом, над яким постійно працюють всі учасники податкових правовідносин. Специфіка оподаткування аграрного сектору, який є одним з домінуючих секторів економіки країни, вимагає подальшої уваги до цього питання.

Проблема ефективного регулювання механізмів оподаткування сільськогосподарських товаровиробників перебуває в центрі наукових пошуків значного кола українських вчених, серед яких Боровик П, Дема Д, Малініна Н, Мельничук О., Стрілець І., Тулуш Л та інші. Поряд з цим постійно вдосконалюється й нормативна база в даній сфері.

Одним з останніх нововведень в даній сфері, у відповідності до закону України від 30 листопада 2021 року № 1914-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень» у 2022 році, було запровадження починаючи з 2022 р. мінімального податкового зобов'язання [1].

Метою запровадження мінімальних податкових зобов'язань для сільськогосподарських виробників в Україні є забезпечення стабільності надходжень до бюджету та створення рівних умов для всіх учасників ринку На думку І. Стрілець та багатьох інших науковців, це матиме такі наслідки

- зменшення ухилення від сплати податків. Встановлення мінімального податкового платежу дозволяє уникнути ситуацій, коли компанії змушені зменшувати свою заборгованість до нуля, оскільки це призводить до втрати доходів держави;

- стимулювання розвитку аграрного сектору. Мінімальне податкове зобов'язання дозволяє підприємствам розуміти, що вони мають певний податковий тягар навіть у складних умовах, що сприяє активному розвитку сільського господарства;

- забезпечення справедливості та уникнення конкуренції між виробниками на основі мінімального податкового зобов'язання, що призводить до недобросовісної практики;

- створення більш передбачуваного фінансового середовища для малих та середніх фермерів у сільській місцевості шляхом їх підтримки через

встановлення базової ставки податку [4].

Практика запровадження мінімального податкового зобов'язання є дуже поширеною в багатьох зарубіжних країнах, але, як показує узагальнений тут досвід, її реалізація та механізми можуть суттєво відрізнятися залежно від місцевого законодавства та економічних умов.

До своєрідних, але позитивних практик можна віднести досвід США, Канади та Європейського Союзу. Для американських сільгоспвиробників система оподаткування включає як податок на прибуток, так і спеціальні програми підтримки для мінімізації податкового навантаження. У минулому податкові зобов'язання базувалися на доходах фермерських господарств, але існували певні пільги для малих фермерів.

У Канаді президент сільськогосподарської корпорації може отримати доступ до певних податкових пільг та звільнень на основі доходу від сільськогосподарського виробництва. Мінімальне податкове зобов'язання в країні може встановлюватися на основі погодинного доходу та обсягу виробництва.

В Європейському Союзі режими оподаткування сільськогосподарських виробників регулюються переважно на національному рівні, хоча можуть існувати європейські субсидії, які впливають на бюджети компаній. Водночас, кожна країна має власні нормативні акти, які можуть встановлювати мінімальні суми в залежності від виду сільськогосподарської продукції та розміру господарства.

Чинне законодавство України визначає мінімальне податкове зобов'язання (МПЗ) як мінімальну суму податкового зобов'язання зі сплати податків, зборів та платежів, контроль за справлянням яких покладено на податкові органи, при виробництві та реалізації сільськогосподарської продукції та/або володінні та/або користуванні земельними ділянками, віднесеними до земель сільськогосподарського призначення (оренда, суборенда, виділено нами, постійне користування), мінімальне податкове зобов'язання щодо яких обчислюється відповідно до Податкового кодексу [3].

При цьому загальне мінімальне податкове зобов'язання – це сума мінімальних податкових зобов'язань, визначених щодо кожної земельної ділянки, право користування якою належить одній юридичній або фізичній особі, у тому числі фізичній особі - підприємцю. Податковий кодекс України та Закон № 1914-ІХ визначають земельні ділянки, на які не поширюється мінімальне податкове зобов'язання, наступним чином.

- земельні ділянки, що перебувають у користуванні дачних (садівничих) товариств та садівничих кооперативів (об'єднань)

- земельні ділянки, що перебувають у користуванні органів місцевого самоврядування (дачні ділянки)

- нерозподілені земельні частки (паї), що перебувають в управлінні органів місцевого самоврядування

- земельні ділянки у зонах відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи;

- земельні ділянки сільськогосподарського призначення, що перебувають у власності та/або користуванні фізичних осіб, які станом на 1 січня 2022 року розташовані в межах населеного пункту;

- земельні ділянки, за які не справляється земельний податок 4 групи або єдиний податок за земельні ділянки загального користування, що перебувають у стані консервації, забруднені вибухонебезпечними предметами або визнані непридатними для використання у зв'язку з ризиком їх забруднення вибухонебезпечними предметами [3,1].

Відповідно до чинного Податкового кодексу, мінімальне податкове зобов'язання визначається як добуток нормативної грошової оцінки земельної ділянки та коефіцієнта 0,05.

Дійсно, як зазначає О. Мельничук, до бюджету сплачується лише позитивне значення різниці між загальною сумою мінімального податкового зобов'язання та податками, зборами та платежами, пов'язаними з виробництвом та реалізацією сільськогосподарської продукції та/або володінням та/або користуванням (оренда, суборенда, емфітевізис, постійне користування) земельною ділянкою, віднесеною до земель сільськогосподарського призначення [2].

Податок на прибуток від реалізації сільськогосподарської продукції (для юридичних осіб); податок на доходи фізичних осіб та військовий збір з чистого оподаткованого доходу від реалізації сільськогосподарської продукції (для фізичних осіб-підприємців); податок на доходи фізичних осіб та військовий збір із заробітної плати найманих працівників (які перебувають у трудових або цивільно-правових відносинах з платником податку); дохід від надання земельних ділянок в оренду, суборенду або постійне користування; фіксований податок, Плата за землю.

Залишок мінімального податкового зобов'язання повинен бути сплачений протягом 60 днів з дня отримання податкового повідомлення.

Загалом запровадження мінімального податкового зобов'язання на думку розробників відповідних змін в оподаткуванні має забезпечити на рівні з фіскальним ефектом (поповнення до бюджету), ще й вагомий соціальний ефект – створити умови за яких вигідніше буде «виходити з тіні», і не приховувати об'єкти оподаткування. Також дане нововведення стимулювало повну легалізацію орендних відносин, адже для тих агровиробників, які не виплачували оренду офіційно, оскільки відносини з пайовиками в Україні влаштовані так, що земельні витрати орендодавців, в першу чергу, мінімальне податкове зобов'язання, компенсує орендар.

В цілому, дані податкові зміни, які будь-які інші законодавчі новації покликані, в першу чергу, на оптимізацію податкових відносин в галузі сільського господарства та максимального задоволення економічних інтересів, як сільськогосподарських товаровиробників, так і держави в даних складних умовах військового стану.

Список використаних джерел:

1. Закон України № 1914-IX від 30.11.2021. «Про внесення змін до

Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1914-20#Text> (дата звернення: 29.10.2024)

2. Мельничук О. В. Мінімальне податкове зобов'язання як об'єктивна необхідність поповнення бюджету держави. *Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави* : тези доп. XII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 1 груд. 2023 р.). Вінниця : ХНУВС, 2023. С. 105-107.

3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI зі змінами і доповненнями URL : https://ips.ligazakon.net/document/T10_2755 (дата звернення: 29.10.2024)

4. Стрілець І. Ю. Мінімальне податкове зобов'язання в агропромисловому секторі України та особливості його застосування в умовах воєнного стану *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2024. № 11. URL : <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2024-11-01-13> (дата звернення: 29.10.2024)

<i>Погребний В. С.</i> УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМИ ПРОЦЕСАМИ У ТРАНСПОРТНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	284
<i>Поліщук В. Г.</i> КОНЦЕПЦІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ КРІЗЬ ВИКЛИКИ ВОЄННОГО СТАНУ	286
<i>Половецька А. О., Безкровний О. В.</i> МІНІМАЛЬНЕ ПОДАТКОВЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ДЛЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ – РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ	288
<i>Пономарьов В. Д.</i> ФІНАНСОВА СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	292
<i>Потапенко Б. І., Єгорова О. В.</i> ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	295
<i>Потапенко Б. І., Зоря С. П.</i> МАРКЕТИНГОВА СТРАТЕГІЯ СТРАХОВИКА	298
<i>Прокоп'єв В. Р., Майорова О. С.</i> АКТУАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЗАКЛАДІВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ	300
<i>Пушкаревська А. Є.</i> ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОНТРАКТ ТА ЙОГО РОЛЬ В УПРАВЛІННІ ПЕРСОНАЛОМ	302
<i>Радочіна О. В.</i> АНАЛІЗ КОНКУРЕНТІВ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ: МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ	304
<i>Радченко І. О., Краснікова О. М.</i> РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ	307
<i>Радченко І. О.</i> ІНФЛЯЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА ЇХ ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ В УКРАЇНІ	309
<i>Райковська І. Т.</i> ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	312
<i>Рибалка А. Ю., Коваленко В. В.</i> ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА ТА ПОДАТКОВА СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	315
<i>Рибальченко С. В.</i> ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНО- АКТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ	317
<i>Ромаш Д. В., Тютюнник Ю. М.</i> АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «УКРЕКСІМБАНК»: ОСНОВНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ	319
<i>Савків А. С., Пилипенко К. А., Рунчева Н. В.</i> ВИКОРИСТАННЯ АНАЛІТИЧНИХ ДАНИХ NIELSEN ПРИ ВИБОРІ КОНТРАГЕНТА	321
<i>Савченко С. Д., Дашутіна Л. О.</i> РОЛЬ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	328
<i>Сайтгарєєва В. С., Сіренко Н. М.</i> ФІНАНСУВАННЯ STARTUP-ІНІЦІАТИВ В АГРОСФЕРІ ТА ЇХ РОЛЬ В ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ	330
<i>Сайтгарєєва В. С., Стамат В. М.</i> РОЛЬ АНТИКРИЗОВОГО МАРКЕТИНГУ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	332

Наукове видання

**«НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: ДОСЯГНЕННЯ
ТЕОРІЇ ТА ПРОБЛЕМИ ПРАКТИКИ»**

Матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції

м. Полтава, 21 листопада 2024 р.

Комп'ютерний набір і верстка:
к.е.н., доцент Бражник Л.В.